

en zeker vele van de bekendsten, aanmelding bij de Kultuurkamer zouden weigeren. De 20ste maart kwam het bericht in de pers: aanmelden vóór 1 april. Dr. Bergfeld liet op die dag, wellicht enkele dagen eerder, aan het bureau van de Kultuurkamer weten, dat hij, zo werd aan Goedewaagen meegedeeld, 'op 2 april een lijst wenst te ontvangen van prominente cultuurdragers die zich niet op 1 april gemeld hebben. Dezen zullen wellicht worden aangepakt. Wat de overigen betreft, is nog geen beslissing genomen'¹ – wij zullen dat 'aangepakt' wel zo moeten verstaan dat Bergfeld strafmaatregelen in de geest had.

Hoeveel schrijvers zich wèl, hoeveel zich niet gemeld hebben, is niet precies bekend: de van de Kultuurkamer bewaardgebleven documentatie is niet compleet. Een uit eind mei '42 daterende 'voorlopige lijst van schrijvers die zich bij de Nederlandse Kultuurkamer hebben gemeld', vermeldt er drie-en-negentig, vrijwel allen auteurs van wie praktisch niemand ooit gehoord had. Tot de in die tijd meer bekenden die op de lijst voorkwamen, behoorde, behalve Alberdingk Thijm, Boutens, Dirk Coster en Gerretson, ook Werumeus Buning. Van meet af aan had Buning ambivalent gestaan tegenover de ondernomen actie ('Indiaantje spelen'); het adres aan Seyss-Inquart had hij nog ondertekend, maar een aanbod tot financiële steun, hem door Nijhoff overgebracht, sloeg hij af en vooral met het oog op de angsten van de vriendin met wie hij samenleefde, besloot hij na weken van aarzeling, zich aan te melden; het was voor zijn vrienden een grote teleurstelling.² De overige schrijvers die aan de onderlinge besprekingen deelgenomen hadden en die wij eerder al noemden (Asselbergs, Binnendijk, Donkersloot, Engelman, Heeroma, Kamphuis, Nijhoff, van Randwijk en A. Roland Holst) hielden zich aan de gemaakte afspraken. Tot diegenen die zich evenmin bij de Kultuurkamer meldden, behoorden (onze opgave is

¹ NKK: 'Notulen betr. de vergadering ten departemente op 1 april 1942' (NKK, Persgilde, 127 a). ² In de herfst van '43 schreef Werumeus Buning de inleiding bij het tweede deel van het illegale *Geuzenliedboek*. Kort nadien kreeg hij contact met de Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers; hij bewees haar, de Ordedienst en later ook de Binnenlandse Strijdkrachten allerlei diensten. In februari of maart '42 had Buning nog een gedicht geschreven dat kennelijk tegen de NSB en haar formaties gericht was. De laatste strofe luidde:

'Ik zie waar z' op een rij staan
als eieren in hun rek,
Verlaine aan hen voorbijgaan,
momp'lend: 'Door een poel drek . . .'

Het gedicht werd in het aprilnummer van *De Gids* gepubliceerd en gaf *Volk en*